

UTKAST

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av energieffektivitetslagen och vissa andra lagar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att energieffektivitetslagen, elmarknadslagen, naturgasmarknadslagen, lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden och lagen om tvistenämnden för energimarknaden ändras.

Enligt propositionen tas principen om energieffektivitet först in i energieffektivitetslagen. Principen är avsedd att säkerställa att energieffektivitetslösningar beaktas vid offentlig upphandling samt vid planering, policybeslut och större investeringsbeslut.

I propositionen föreslås en kvotplikt för energieffektivitet inom den offentliga sektorn. Målet med de föreslagna bestämmelserna är att summan av den slutliga energiförbrukningen (brutto) för alla offentliga organ ska minska med minst 1,9 procent varje år jämfört med 2021. Offentliga organ föreslås vara skyldiga att övervaka sin slutliga energiförbrukning och redovisa uppgifterna till Energimyndigheten.

I propositionen föreslås energieffektivitetskrav vid offentlig upphandling av produkter, tjänster, byggnader och byggentreprenader när upphandlingen överstiger EU:s tröskelvärden. Skyldigheten att iaktta energieffektivitetskrav, som för närvarande omfattar centralförvaltningsmyndigheter, avses bli utvidgad till att omfatta alla upphandlande myndigheter och upphandlande enheter. Undantag från skyldigheten avses vara möjligt endast om en upphandling är tekniskt omöjlig att genomföra så att energieffektivitetskraven uppfylls. Vid upphandling som överstiger EU:s tröskelvärden ska man enligt propositionen dessutom tillämpa principen om energieffektivitet först.

Det föreslås bestämmelser om energiledningssystem och energibesiktningar genom vilka företag som överskrider vissa tröskelvärden för energiförbrukning åläggs att antingen införa ett certifierat energiledningssystem eller genomföra energibesiktningar.

För avtal om detaljförsäljning av värme och kyla föreslås krav avsedda att förbättra och förtydliga slutkundernas rättsliga ställning.

I energieffektivitetslagen föreslås kriterier för vad som utgör ett effektivt system för fjärrvärme eller fjärrkyla och skyldigheter avsedda att begränsa användningen av fossila bränslen. I syfte att förbättra energieffektiviteten för värme och kyla föreslås bestämmelser om kostnadsnyttoanalyser på anläggningsnivå, som ska utföras både när nya anläggningar planeras och när befintliga anläggningar genomgår betydande ombyggnad. I lagen föreslås dessutom behövliga bestämmelser om tillvaratagande av den spillvärme datacentraler producerar samt bestämmelser om myndigheternas uppgifter.

Vidare föreslås det att elmarknadslagen, naturgasmarknadslagen och lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden ändras i syfte att utfärda behövliga bestämmelser om omvandling, överföring och distribution av energi. Också lagen om tvistenämnden för energimarknaden föreslås bli ändrad. Syftet med ändringen är att utvidga nämndens behörighet till att omfatta tvister i

sådana rättsförhållanden mellan energidetaljister och slutkunder som regleras i energieffektivitetslagen.

Genom regeringens proposition genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 om energieffektivitet.

Lagarna avses träda i kraft den **12.10.2025**.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
LAGFÖRSLAG	4
1. Lag om ändring av energieffektivitetslagen.....	4
2. Lag om ändring av elmarknadslagen	21
3. Lag om ändring av naturgasmarknadslagen.....	22
4. Lag om ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden	23
5. Lag om ändring av lagen om tvistenämnden för energimarknaden	24

1.

Lag

om ändring av energieffektivitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i energieffektivitetslagen (1429/2014) 2 kap. samt 12 § och 29 f–h §,
ändras 1–4 och 6–8 §, 5, 5 a och 5 b kap. och 30–32 §, av dem 2 § sådan den lyder delvis
ändrad i lagarna 1338/2016 och 846/2024, 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 787/2020
och 846/2024, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1338/2016, 5 a kap. sådant det lyder delvis
ändrat i lagarna 1338/2016 och 795/2023, 5 b kap. sådant det lyder i lag 846/2024 samt 32 §
sådan den lyder i lag 787/2020, och

fogas till lagen ett ny 1 a kap., nya 3 a–3 h §, nya 2 a–2 c kap., en ny 11 a §, ett nytt 3 a kap.,
nya 27 a och 27 b §, nya 29 j och 29 l §, nya 30 a–30 d § och en ny 31 a § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om främjande av energieffektiviteten, om energibesiktningar som genomförs i syfte att främja energieffektiviteten, om införande av certifierade energiledningssystem, om kostnadsnyttanalyser som görs för att främja högeffektiv kraftvärme och nyttjandet av överskottsvärme, om energimarknadsföretagens skyldighet att verka för en effektiv och sparsam användning av energi i kundernas verksamhet och om energieffektivitet vid offentlig upphandling. Denna lag innehåller även bestämmelser om rättigheterna för energidealjisters slutkunder.

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (*energieffektivitetsdirektivet*).

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

- 1) företag som säljer eller distribuerar el, värme, kyla eller bränsle,
- 2) företag som inför ett certifierat energiledningssystem eller genomför en energibesiktning i företaget samt företagets ansvariga för sådana energibesiktningar,
- 3) nät för fjärrvärme och fjärrkyla, termiska elproduktionsanläggningar och sådana industri-anläggningar som kan tillföra användbar överskottsvärme,
- 4) detaljförsäljning av värme och kyla och avtal om detaljförsäljning av värme och kyla,
- 5) slutkunder och slutförbrukare av värme och kyla,

- 6) upphandlande myndigheter och enheter,
- 7) datacentraler,
- 8) offentliga organ.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *energi* brännbara bränslen, värme, förnybar energi, el och andra former av energi,
- 2) *energieffektivitet* förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi,
- 3) *energibesparing* en mängd sparad energi som fastställs genom mätning eller uppskattning av förbrukningen före och efter genomförandet av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten, med normalisering för yttre förhållanden som påverkar energiförbrukningen,
- 4) *förbättrad energieffektivitet* ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar,
- 5) *uropeisk standard* en standard som antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som gjorts offentligt tillgänglig,
- 6) *internationell standard* en standard som antagits av en internationell standardiseringsorganisation och som gjorts offentligt tillgänglig,
- 7) *energidetaljist* en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt säljer energi till slutkunder,
- 8) *slutkund* en fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutförbrukning,
- 9) *slutförbrukare* en fysisk eller juridisk person som använder energi eller varmvatten för hushållsbruk oberoende av om personen har ett avtalsförhållande med energidetaljisten i fråga,
- 10) *bränsle* ledningsgas samt naturgas som används som transportbränsle, flytgas, kol och brunkol, lätt och tung brännolja, torv, biobränsle samt transportbränsle med undantag för bunkerbränsle som används för flygtrafik och sjöfart,
- 11) *ledningsgas* naturgas som levereras till slutförbrukningsstället via ett rörsystem för naturgas,
- 12) *energitjänst* den fysiska vinst, nytta och fördel som erhålls genom en kombination av energi med energieffektiv teknik eller med åtgärder, som kan inbegripa den drift, det underhåll och den kontroll som krävs för tillhandahållande av tjänsten, som tillhandahålls på grundval av ett avtal och som under normala förhållanden påvisats leda till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektivitet eller primärenergibesparingar,
- 13) *leverantör av energitjänster* en fysisk eller juridisk person som levererar energitjänster eller utför andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i en slutförbrukares anläggning eller lokaler,
- 14) *kraftvärmepanna* panna som kan användas vid kraftvärmedrift för el- och värmeproduktion,
- 15) *kraftvärme* samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elenergi eller mekanisk energi,
- 16) omfattande uppgradering renoveringsarbeten vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar enhet,
- 17) *offentligt organ* en nationell, regional eller lokal myndighet eller en enhet som direkt finansieras och administreras av en sådan myndighet men som inte är av industriell eller kommersiell karaktär,
- 18) *upphandlande myndighet* en upphandlade myndighet enligt definitionen i artikel 6.1 i direktiv 2014/23/EU, artikel 2.1.1 i direktiv 2014/24/EU och artikel 3.1 i direktiv 2014/25/EU,
- 19) *upphandlande enhet* en upphandlade enhet enligt definitionen i artikel 7.1 i direktiv 2014/23/EU och artikel 4.1 i direktiv 2014/25/EU,

20) *fjärravläsbarhet* en mätarens egenskap som gör det möjligt att utanför en byggnad via ett kommunikationsnät avläsa de uppgifter som registrerats i mätaren,

21) *fjärrvärme* distribution av värmeenergi i form av ånga eller hetvatten från centrala eller decentraliserade produktionskällor, via ett nät, till flera byggnader eller anläggningar i syfte att värma eller kyla utrymmen eller processer,

22) *fjärrkyla* distribution av värmeenergi i form av [ånga eller] kylda vätskor från centrala eller decentraliserade produktionskällor, via ett nät, till flera byggnader eller anläggningar i syfte att värma eller kyla utrymmen eller processer,

23) *system för fjärrvärme och fjärrkyla* ett system som tillhandahåller energitjänster för att tillgodose slutförbrukarsektorers efterfrågan på energi i form av värme eller kyla och som utgör en operativ helhet av fysiskt sammankopplade nät,

24) *verksamhetsutövare* en fysisk eller juridisk person som utövar ett faktiskt bestämmande inflytande över driften av ett system för fjärrvärme och fjärrkyla eller som ansvarar för en investering eller ett projekt som har en inverkan på energiförbrukningen och energieffektiviteten,

25) *energi från förnybara energikällor eller förnybar energi* energi från förnybara energikällor eller förnybar energi enligt definitionen i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor,

26) *förnybara bränslen* förnybara bränslen enligt definitionen i artikel 2.22a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor,

27) *spillvärme* spillvärme enligt definitionen i artikel 2.9 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor,

28) *principen om energieffektivitet först* den princip som definieras i artikel 2.18 i förordning (EU) 2018/1999,

29) *slutlig energiförbrukning* all energi som levereras till industrin, transporter, hushåll, offentliga och privata tjänster, jordbruk, skogsbruk och fiske samt andra slutförbrukarsektorer, undantaget energiförbrukning inom internationell sjöbunkring, omgivningsenergi och leveranser till omvandlingssektorn och energisektorn, och förluster till följd av överföring och distribution enligt definitionen i bilaga A till förordning (EG) nr 1099/2008,

30) *omgivningsenergi* omgivningsenergi enligt definitionen i artikel 2.2 i direktiv (EU) 2018/2001,

31) *energiledningssystem* en uppsättning sammanhängande eller interagerande beståndsdelar i en strategi som anger energieffektivitetsmål och en plan för att nå det målet, inklusive övervakning av den faktiska energiförbrukningen, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av framstegen,

32) *energibesiktning i ett företag* ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om energiförbrukningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, fastställa och kvantifiera möjligheterna för kostnadseffektiva energibesparingar och kartlägga potentialen för kostnadseffektiv förbrukning eller produktion av förnybar energi samt rapportera om resultaten,

33) *energitjänsteavtal* ett avtalsarrangemang mellan mottagaren och leverantören av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten som verifieras och övervakas under hela avtalsperioden, där byggtreprenaden, leveranserna eller tjänsterna i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller ett annat avtalat energiprestandakriterium, till exempel finansiella besparingar,

34) *högeffektiv kraftvärme* kraftvärme som uppfyller de kriterier som anges i bilaga III till energieffektivitetsdirektivet,

35) *ekonomiskt motiverad efterfrågan* efterfrågan som inte överstiger behovet av värme eller kyla och som annars skulle tillgodoses på marknadsvillkor genom andra energiframställningsprocesser än kraftvärme,

36) *nyttiggjord värme* värme som producerats genom en kraftvärmeprocess för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan på värme eller kyla,

37) *kraftvärmeproducerad el* el som framställts i en process i samband med produktionen av nyttiggjord värme och som beräknats i enlighet med de allmänna principer som fastställs i bilaga II till energieffektivitetsdirektivet,

38) *datacentral* en datacentral enligt definitionen i punkt 2.6.3.1.16 i bilaga A till förordning (EG) nr 1099/2008,

39) *företag* fysisk eller juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet,

40) *avtal om värme* ett avtal mellan slutkund och energidetaljist om leverans av värme åt slutkunden,

41) *avtal om kyla* ett avtal mellan slutkund och energidetaljist om leverans av kyla till slutkunden.

43) *nettoarea uppvärmd nettoarea* enligt definitionen i 2 § 11 punkten i miljöministeriets förordning 1010/2017 om nya byggnaders energiprestanda.

1 a kap.

Principen om energieffektivitet först

3 a §

Tillämpning av principen om energieffektivitet först

I planerings- och policyåtgärder som har en betydande inverkan på energiförbrukningen och energieffektiviteten ska myndigheterna beakta principen om energieffektivitet först.

Om värdet av en investering överstiger 100 000 000 euro eller om det är fråga om ett transportinfrastrukturprojekt vars värde överstiger 175 000 000 euro och investeringen eller projektet har en inverkan på energiförbrukningen och energieffektiviteten, ska den verksamhetsutövare som planerar investeringen eller projektet före sitt investeringsbeslut utreda alternativa kostnadseffektiva energieffektivitetslösningar i enlighet med principen om energieffektivitet först. Alternativa energieffektivitetslösningar behöver dock inte utredas om syftet med investeringsbeslutet inte kan uppnås på något annat sätt eller om alternativen inte leder till ett betydligt mer energieffektivt slutresultat.

3 b §

Anmälan om tillämpning av principen om energieffektivitet först

En verksamhetsutövare som planerar en sådan investering eller ett sådant projekt som avses i 3 a § 2 mom. ska lämna en anmälan till Energimyndigheten om tillämpning av principen om energieffektivitet först. Anmälan ska åtföljas av en tillräcklig redogörelse över utredningens innehåll eller uppgift om att energieffektivare alternativ saknas.

Anmälan ska lämnas till Energimyndigheten innan byggnads- eller uppgraderingsarbetet inleds. Energimyndigheten kan inom en månad från mottagandet av anmälan begära ytterligare utredning, om den anmälan som inlämnats inte är tillräcklig. Tilläggsutredningen ska lämnas till Energimyndigheten inom en månad efter begäran från Energimyndigheten.

2 a kap.

Skyldigheter som gäller den offentliga sektorn

3 c §

Skyldighet för offentliga organ att redovisa sin slutliga energiförbrukning

Offentliga organ ska övervaka sin slutliga energiförbrukning. Offentliga organ ska årligen redovisa sin slutliga energiförbrukning till Energimyndigheten.

Offentliga organ ska lämna de uppgifter som avses i 1 mom. senast den 30 april för varje föregående kalenderår.

Offentliga organ kan fullgöra sin i 1 mom. avsedda skyldighet inom ramen för systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal.

3 d §

Beaktande av energieffektivitet i regionala och lokala myndigheters långsiktiga planeringsverktyg

Regionala och lokala myndigheter ska i sina långsiktiga planeringsverktyg beakta energieffektivitet, om planeringsverktyget har ett väsentligt samband med energiproduktion eller energiförbrukning eller har en väsentlig inverkan på myndighetens klimatåtgärder. Regionala och lokala myndigheter som avses i detta kapitel är kommuner, landskapsförbund och välfärdsområden.

Vid beredning som gäller beaktandet av energieffektivitet i långsiktiga planeringsverktyg ska den regionala eller lokala myndigheten beakta gällande bestämmelser om möjligheterna för invånare i välfärdsområden, kommuninvånare, serviceanvändare och intressentgrupper att delta och påverka.

Den regionala eller lokala myndigheten kan fullgöra sin skyldighet enligt 1 mom. genom att utarbeta en plan inom ramen för det frivilliga systemet med energieffektivitetsavtal.

3 e §

Värme- och kylplaner

Kommuner med fler än 45 000 invånare ska lämna en anmälan om utarbetad värme- och kylplan till Energimyndigheten. Anmälan ska åtföljas av en redogörelse över planens innehåll.

Kommunen kan fullgöra sin skyldighet enligt 1 mom. delvis via det frivilliga systemet med energieffektivitetsavtal.

Närmare bestämmelser om vad en värme- och kylplan ska innehålla, om anmälan och om hur anmälan ska lämnas får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

3 f §

Bedömning av möjligheten att använda energitjänsteavtal

I samband med reparation av en sådan byggnad i ett offentligt organs ägo som inte är avsedd för boende och vars användbara nettoarea överstiger 750 m² ska organet bedöma om det är möjligt att använda energitjänsteavtal.

Det offentliga organet ska även göra en sådan bedömning när en i 1 mom. avsedd byggnad repareras eller ändras på ett sätt som kräver bygglov, om energiprestandan i enlighet med 37 § 2 mom. i bygglagen (751/2023) måste förbättras.

Det offentliga organet ska i upphandlingsannonsen eller i andra upphandlingsdokument tillkännage att den bedömning som avses i 2 mom. har gjorts.

2 b kap.

Energiledningssystem

3 g §

Obligatoriskt energiledningssystem

Om ett företag har en genomsnittlig slutlig energiförbrukning per år som överstiger 23 600 megawattimmar under de föregående tre kalenderåren ska företaget införa ett energiledningssystem som certifierats av ett ackrediterat organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder. Vid bedömningen av huruvida skyldigheten är tillämplig beaktas den slutliga förbrukningen vid ett enskilt företag.

Ett energiledningssystem införs för hela koncerner eller företag.

Som ett i 1 mom. avsett energiledningssystem betraktas åtminstone det certifierade systemet ISO 50 001 samt certifierade energiledningssystem vars krav på energibesiktningar överensstämmer med det systemet.

Företag vars förbrukning under ett kalenderår överstiger 23 600 megawattimmar ska anmäla det till Energimyndigheten.

Närmare bestämmelser om vad anmälan ska innehålla och hur den ska lämnas in får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

3 h §

Befrielse från kravet på ett obligatoriskt energiledningssystem

Om ett företag tillämpar ett miljöledningssystem som certifierats av ett ackrediterat organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder och företaget har genomfört en i 4 § avsedd energibesiktning i enlighet med de minimikrav som föreskrivs i denna lag och med stöd av den, anses företaget uppfylla kravet i 3 g § på införande av ett energiledningssystem.

Om ett företag tillämpar ett miljöledningssystem som certifierats av ett ackrediterat organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder och företaget deltar i ett frivilligt energieffektivitetsavtal undertecknat med en statlig myndighet vilket inbegriper en energibesiktning genomförd i enlighet med de minimikrav som föreskrivs i denna lag och med stöd av den, anses företaget uppfylla kravet i 3 g § på införande av ett energiledningssystem.

Om företaget tillämpar ett energitjänsteavtal enligt vad som avses i 3 § 33 punkten i denna lag och som innehåller sådana beståndsdelar i ett energiledningssystem som avses i 3 § 31 punkten, anses företaget uppfylla kravet i 3 g § 1 mom. på införandet av ett energiledningssystem i den utsträckning företagets slutliga energiförbrukning omfattas av energitjänsteavtalet. Energitjänsteavtalet ska som beståndsdelar i ett i 3 § 31 punkten avsett energiledningssystem inbegripa följande:

- 1) övervakning av den faktiska energiförbrukningen,
- 2) åtgärder för att öka energieffektiviteten,
- 3) mätning av framstegen, och
- 4) överensstämmelse med kraven i bilaga XV till energieffektivitetsdirektivet.

Som miljöledningssystem enligt 1 och 2 mom. räknas åtminstone det certifierade systemet ISO 14 001.

2 c kap.

Energibesiktningar

4 §

Energibesiktning i ett företag

Vid energibesiktningen i ett företag ska företagets alla energiförbrukningsobjekt beaktas. Med företagets energiförbrukningsobjekt avses byggnader, industriell och kommersiell verksamhet samt transporter. Energibesiktningen i ett företag ska omfatta separata objektsspecifika besiktningar av ett så stort antal verksamheter inom företaget att en tillförlitlig bild av företagets totala energieffektivitet kan bildas och de viktigaste möjligheterna att höja den på ett tillförlitligt sätt kan konstateras.

6 §

Obligatorisk energibesiktning i ett företag

Om ett företag har en genomsnittlig slutlig energiförbrukning per år som överstiger 2 700 megawattimmar under de föregående tre kalenderåren och företaget inte har infört något i 3 g § avsett energiledningssystem, ska det göra en energibesiktning i företaget. Vid bedömningen av huruvida skyldigheten är tillämplig beaktas den slutliga förbrukningen vid ett enskilt företag.

En obligatorisk energibesiktning i ett företag ska genomföras med minst fyra års mellanrum. De objektsbesiktningar som ska ingå i den obligatoriska energibesiktningen i ett företag får inte ha genomförts tidigare än fyra år före den obligatoriska energibesiktningen.

Företag vars energiförbrukning under något kalenderår överstiger 2 700 megawattimmar ska anmäla det till Energimyndigheten.

Närmare bestämmelser om vad anmälan ska innehålla och hur den ska lämnas in får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

7 §

Befrielse från obligatorisk energibesiktning

Om ett företag tillämpar ett miljöförvaltningssystem som certifierats av ett ackrediterat organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder och som inbegriper en energibesiktning som uppfyller i denna lag och med stöd av den föreskrivna minimikrav, anses företaget uppfylla kravet på obligatoriska energibesiktningar enligt 6 §.

Om ett företag deltar i ett frivilligt energieffektivitetsavtal som undertecknats med en statlig myndighet och som inbegriper en energibesiktning som genomförts enligt de minimikrav som föreskrivs i denna lag och med stöd av den, anses företaget uppfylla kravet på obligatoriska energibesiktningar enligt 6 §.

Om företaget tillämpar ett energitjänsteavtal enligt vad som avses i 3 § 33 punkten i denna lag och som innehåller sådana beståndsdelar i ett energiledningssystem som avses i 3 § 31 punkten, anses företaget uppfylla kravet i 6 § 1 mom. på energibesiktning i den utsträckning företagets slutliga energiförbrukning omfattas av energitjänsteavtalet. Energitjänsteavtalet ska som beståndsdelar i ett i 3 § 33 punkten avsett energiledningssystem inbegripa följande:

- 1) övervakning av den faktiska energiförbrukningen,
- 2) åtgärder för att öka energieffektiviteten,
- 3) mätning av framstegen, och
- 4) överensstämmelse med kraven i bilaga XV till energieffektivitetsdirektivet.

Som ett i 1 mom. avsett miljöledningssystem som inbegriper en energibesiktning som uppfyller i denna lag och med stöd av den föreskrivna minimikrav betraktas åtminstone det certifierade systemet ISO 14001 i kombination med ett energiledningssystem vars krav på energibesiktningar överensstämmer med ISO 50001.

8 §

Minimikrav på energibesiktning

Energibesiktningen i ett företag ska omfatta hela koncernen eller företaget och innehålla en detaljerad översikt över företagets samtliga verksamheter, inklusive byggnader, industriell verksamhet, kommersiell verksamhet och transporter, samt energiförbrukningsprofilen för dessa.

Energibesiktningen i ett företag ska innefatta ett tillräckligt urval av individuella objektsbesiktningar för att den ska kunna ge en tillförlitlig bild av företagets totala energieffektivitet och göra det möjligt att på ett tillförlitligt sätt identifiera de viktigaste möjligheterna att förbättra energieffektiviteten och minska energiförbrukningen samt potentialen för förbrukning eller produktion av förnybar energi. Som ett tillräckligt urval av objektsbesiktningar betraktas ett antal som är tillräckligt representativt för företagets totala energiförbrukning. I energibesiktningen i ett företag ska alltid inkluderas minst en objektsbesiktning, utom om företaget inte har ett enda energiförbrukningsobjekt där det är ändamålsenligt och ekonomiskt motiverat att göra en energibesiktning.

Vid energibesiktningen i ett företag ska viktiga resultat av objektsbesiktningar och åtgärder för förbättring av energieffektiviteten vid företaget presenteras. Energibesiktningen ska om möjligt innefatta en plan för de objektsbesiktningar som inkluderas i den följande energibesiktningen i företaget och tidpunkterna för dessa.

Vid energibesiktningen i ett företag ska tillförlitliga, aktuella samt, om möjligt, uppmätta och spårbara operativa uppgifter om energiförbrukning och förbrukningsprofiler användas. Uppgifterna ska lagras med tanke på en historisk analys och uppföljningen av resultat.

Energibesiktningen i ett företag får inte innehålla klausuler som förhindrar att besiktningens resultat lämnas ut till en tredje part.

Närmare bestämmelser om minimikraven på energibesiktningar i företag och antalet objektsbesiktningar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 a §

Handlingsplan för energibesiktning i ett företag

Ett företag ska utarbeta en handlingsplan på grundval av rekommendationerna från energibesiktningen i företaget. Handlingsplanen ska utarbetas med minst fyra års mellanrum i samband med energibesiktningen. I handlingsplanen ska åtgärder fastställas för att genomföra varje rekommendation från kartläggningen, med undantag av rekommendationer som inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbara. I den verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen (1336/1997) ska företaget ta in handlingsplanen och information om i vilken utsträckning rekommendationerna från energibesiktningen har genomförts. Om företaget inte är skyldigt att foga en verksamhetsberättelse till sitt bokslut, ska handlingsplanen och informationen om i vilken utsträckning rekommendationerna i energibesiktningen har genomförts tas in i noterna till bokslutet. Företaget ska avgiftsfritt offentliggöra handlingsplanen och informationen om i vilken utsträckning rekommendationerna från energibesiktningen har genomförts.

Om företaget är skyldigt att upprätta en hållbarhetsrapport, kan företaget i den rapporten ta in handlingsplanen och informationen om i vilken utsträckning rekommendationerna i energibesiktningen har genomförts. Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte information som avses i 2 § 1 punkten i lagen om företagshemligheter (595/2018).

3 a kap.

Avtal om detaljförsäljning av värme och kyla

18 a §

Bestämmelsernas tvingande natur

Avvikelse från bestämmelserna i detta kapitel får inte genom avtal göras till nackdel för slutkunden.

18 b §

Upplysningar i avtal om värme eller kyla

Utöver vad som annars föreskrivs i lag om information som ska lämnas innan avtal ingås, ska en försäljare av värme eller kyla i detaljistledet innan avtal ingås upplysa slutkunden om

- 1) försäljarens namn och kontaktuppgifter,
- 2) de prestationer eller tjänster som tillhandahålls,
- 3) var och hur slutkunder kan få information om gällande priser, underhålls- och driftsavgifter, priser på tillbehör och andra eventuella kostnader,
- 4) avtalets giltighetstid samt villkoren för förlängning och uppsägning av avtalet,
- 5) slutkundens rätt till skadestånd och annan gottgörelse samt vilka förfaranden som gäller i fråga om dem, om prestationen eller tjänsten kvalitativt inte motsvarar det som avtalats,
- 6) det besvärsförfarande och förfarande för tvistlösning som står till förfogande och hur de inleds, och
- 7) var slutkunder kan få information om sina rättigheter.

Den information som avses ovan i denna paragraf ska skrivas in i avtalet eller i det bekräftelsemeddelande som sänds om avtalet. Avtalet med slutförbrukaren eller bekräftelsen ska dessutom synligt innehålla ett kortfattat och enkelt formulerat sammandrag av de viktigaste avtalsvillkoren. Sammandraget ska innehålla uppgift om de priser som försäljaren i detaljistledet tillämpar. Försäljaren ska förse slutkunden med ett eget exemplar av avtalet eller information om det avtal som ingåtts och de priser och andra villkor som tillämpas på avtalet. Försäljaren ska dessutom offentliggöra sina allmänna prislistor, serviceavgifter och allmänna avtalsvillkor på sin webbplats.

Försäljaren i detaljistledet ska se till att slutkunder har tillgång till upplysningar om det avtal som de ingått med försäljaren i tillgänglig form.

En energidetaljist ska i sin verksamhet iaktta tillbörlig aktsamhet och i alla situationer handla utan obefogat dröjsmål.

18 c §

Slutkundens skyldigheter

En slutkund till en energidetaljist ska förse slutförbrukaren med ett sammandrag av de centrala villkoren i avtalet om värme eller kyla. Dessutom ska energidetaljistens slutkund på begäran ge slutförbrukaren ett sammandrag av de centrala avtalsvillkoren i avtalet om anskaffning av värme eller kyla. På begäran av slutförbrukaren ska slutkunden också ge denne tillgång till energidetaljistens allmänna avtalsvillkor, inbegripet de uppgifter som avses i 18 b § 1 mom.

Slutkunden ska utan dröjsmål underrätta slutförbrukaren om ändringar som energidetaljisten gjort i avtalsvillkoren.

18 d §

Betalningssätt

En energidetaljist ska erbjuda slutkunderna olika betalningssätt samt flexibla arrangemang för själva betalningen av fakturorna. De alternativ som erbjuds får inte vara förenade med ogrundade villkor eller villkor som diskriminerar någon kundgrupp. I villkoren för betalningssätten får hänsyn tas till skäliga skillnader i de kostnader som detaljisten orsakas av att erbjuda olika betalningssätt.

18 e §

Ändring av avtalsvillkoren

En försäljare av värme eller kyla i detaljistledet får ändra de priser och övriga avtalsvillkor som anges i avtalet om värme eller kyla endast

1) på en grund som har specificerats i avtalet, förutsatt att innehållet i avtalet inte ändras i väsentlig mån; dock inte ett avtal som är i kraft viss tid,

2) om ändringen baserar sig på en ändring av lagstiftningen eller på ett myndighetsbeslut som försäljaren inte har kunnat beakta då avtalet ingicks, eller

3) om det finns särskilda skäl till ändringen till följd av en väsentlig förändring i förhållandena, översyn av föråldrade avtals- eller prissättningsarrangemang eller åtgärder som behövs för energisparandet; försäljaren får dock inte på dessa grunder ändra ett visstidsavtal.

Försäljaren i detaljistledet har dessutom rätt att göra sådana små ändringar i avtalsvillkoren som inte påverkar det centrala innehållet i avtalet.

Försäljaren i detaljistledet ska sända slutkunden ett meddelande om hur och från vilken tidpunkt priserna eller andra avtalsvillkor ändras och vad som ligger till grund för ändringen. Om grunden är något annat än en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut, får ändringen av avtalsvillkoren träda i kraft för en konsument tidigast två månader och för andra slutkunder tidigast en månad efter att meddelandet sänts.

18 f §

Avbrott i leverans av värme eller kyla av orsaker som beror på slutkunden

Leveransen av värme eller kyla får avbrytas, om slutkunden i väsentlig grad har försummat att betala avgifterna till försäljaren i detaljistledet eller annars väsentligt har brutit mot sina förpliktelser enligt avtalet. Innan leveransen avbryts ska en skriftlig anmärkning om betalningsförsummelsen eller något annat avtalsbrott sändas till slutkunden och därefter tidigast två veckor efter att anmärkningen har sänts en separat varning om att leveransen kommer att avbrytas. I en varning som sänts till en konsument ska det nämnas hur konsumenten ska gå till väga för att kunna återropa de rättigheter som nämns i denna paragraf och också ges anvisningar om hur konsumenten kan reda ut ärendet och finna alternativa betalningssätt.

Om orsaken till avbrottet är slutkundens betalningsförsummelse får leveransen avbrytas tidigast fem veckor efter det att avgiften har förfallit till betalning. Om orsaken är något annat avtalsbrott får leveransen avbrytas tidigast fem veckor efter det att slutkunden första gången fick en anmärkning om avtalsbrottet och avtalsbrottet inte har avhjälpits i tid före den tidpunkt då leveransen enligt varningen kommer att avbrytas.

Leverans av värme eller kyla får av synnerligen vägande skäl avbrytas också tidigare än fem veckor efter meddelande om avtalsbrott.

Leveransen till en byggnad avsedd som stadigvarande bostad för slutkunden eller slutförbrukaren eller till en del av en sådan får trots obetalda avgifter inte avbrytas under tiden från ingången av oktober till utgången av april innan fyra månader har förflutit från förfallodagen för den obetalda avgiften.

5 kap

Energieffektiv värme och kyla

27 §

Effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla

En verksamhetsutövare som planerar ett nytt effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla ska säkerställa att systemet uppfyller kriterierna för effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla när det tas i drift. Fossila bränslen får inte användas för produktion av värme eller kyla i nya effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla.

En verksamhetsutövare som planerar nya produktionsenheter för värme eller kyla i ett befintligt system för fjärrvärme och fjärrkyla eller en omfattande uppgradering av befintliga produktionsenheter ska säkerställa att användningen av fossila bränslen i systemet, med undantag för naturgas, inte ökar jämfört med ett genomsnitt av årsförbrukningen under de föregående tre kalenderåren med full drift före uppgraderingen. Verksamhetsutövaren ska säkerställa att fossila bränslen inte används vid produktionsenheter för värme eller kyla som är nya eller har genomgått omfattande uppgradering.

Närmare bestämmelser om kriterierna för effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla och om kraven avseende nya och förnyade system får utfärdas genom förordning av statsrådet.

27 a §

Plan för uppfyllande av kriterierna för effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla

Verksamhetsutövare som driver befintliga system för fjärrvärme och fjärrkyla där den totala utgående värmen och kylan överstiger 5 megawatt och vilka enligt uppgifterna för 2026 inte uppfyller kriterierna för effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla ska utarbeta en plan för hur kriterierna ska uppfyllas. Verksamhetsutövaren ska göra en anmälan om planen till Energimyndigheten vart femte år. Planen ska bifogas anmälan.

Närmare bestämmelser om vad planen ska innehålla och om anmälningsförfarandet utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

27 b §

Kostnadsnyttoanalys

När en termisk elproduktionsanläggning med en årlig total tillförd effekt på mer än 10 megawatt planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, ska verksamhetsutövaren göra en kostnadsnyttoanalys för att utvärdera kostnaderna för och fördelarna med att driva den som ett högeffektivt kraftvärmeverk.

När en industrianläggning med en årlig total tillförd effekt på mer än 8 megawatt planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, ska verksamhetsutövaren göra en kostnadsnyttoanalys för att utvärdera nyttjandet av spillvärme i anläggningen eller utanför anläggningen.

När en specialiserad anläggning med en årlig total tillförd effekt på över 7 megawatt, såsom anläggningar för rening av avloppsvatten och LNG-anläggningar, planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, ska verksamhetsutövaren göra en kostnadsnyttoanalys för att utvärdera nyttjandet av spillvärme i anläggningen eller utanför anläggningen.

När en datacentral med en nominell total årlig energitillförsel på över 1 megawatt planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, ska verksamhetsutövaren göra en kostnadsnyttoanalys för att utvärdera nyttjandet av spillvärme i anläggningen eller utanför anläggningen.

Installation av utrustning avsedd för avskiljning av koldioxid som produceras av en förbränningsanläggning för att lagras i enlighet med lagen om avskiljning och lagring av koldioxid (416/2012) betraktas inte som uppgradering.

Närmare bestämmelser om innehållet i kostnadsnyttoanalysen får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

28 §

Befrielse från skyldigheten att göra kostnadsnyttoanalys

Trots det som föreskrivs i 27 b § behöver en kostnadsnyttoanalys inte göras när det är fråga om

1) en anläggning som används vid toppbelastning eller för reservkraft och som planeras vara i drift mindre än 1 500 driftstimmar per år,

2) en anläggning som behöver vara placerad nära en geologisk lagringsplats som godkänts i enlighet med lagen om avskiljning och lagring av koldioxid,

3) en ny energiproduktionsanläggning med en liten effekt som ingår i ett befintligt fjärrvärmenät och det inte finns tillgång till användbar överskottsvärme från industrin i närheten av fjärrvärmenätet,

4) en ny industrianläggning eller en industrianläggning som genomgår en uppgradering, om anläggningen genererar användbar överskottsvärme i liten utsträckning och inget fjärrvärmenät finns i närheten av den,

5) en datacentral vars spillvärme används eller kommer att användas i ett fjärrvärmenät eller direkt för uppvärmning av utrymmen inomhus, varmvatten för hushållsbruk eller annan användning i den byggnad eller grupp av byggnader eller de lokaler där den är belägen, eller

6) en anläggning som är belägen inom ett område med en liten efterfrågan på fjärrvärme.

Närmare bestämmelser om befrielsegrunder som avses i 1 mom. 3–6 punkten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

29 §

Anmälan om kostnadsnyttoanalys

Den verksamhetsutövare som är ansvarig för ett projekt ska lämna en anmälan till Energimyndigheten om att en kostnadsnyttoanalys har gjorts. Anmälan ska innehålla uppgift om resultatet av kostnadsnyttoanalysen och om huruvida verksamhetsutövaren ämnar driva den i 27 § 1 mom. avsedda elproduktionsanläggningen som kraftvärmeverk eller nyttja överskottsvärme i de situationer som avses i 27 § 2, 3 eller 4 mom. Anmälan ska lämnas till Energimyndigheten innan byggnads- eller uppgraderingsarbetet inleds.

Energimyndigheten kan inom en månad från mottagandet av anmälan begära ytterligare utredning, om den anmälan som inlämnats inte är tillräcklig eller om verksamhetsutövaren meddelar att denne inte driver anläggningen som kraftvärmeverk eller nyttjar överskottsvärme trots

att kostnadsnyttoanalysen visar att sådan drift eller sådant nyttjande av överskottsvärme är lönsamt. Ytterligare utredning ska lämnas till Energimyndigheten inom en månad efter myndighetens begäran. Byggnads- eller uppgraderingsarbetena får inte fortsätta innan ytterligare utredning har lämnats.

Närmare bestämmelser om anmälan om kostnadsnyttoanalys och om vad den ska innehålla får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 a kap.

Offentlig upphandling

29 d §

Krav på energieffektivitet vid offentlig upphandling

När upphandlande myndigheter och enheter tilldelar upphandlingskontrakt och koncessioner vars värde motsvarar eller överstiger de tröskelvärden som anges i 26 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, upphandlingslagen) och i 13 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016, *försörjningslagen*), ska de upphandla energieffektiva produkter och tjänster, om det inte är tekniskt omöjligt.

En produkt eller tjänst som upphandlas ska anses vara energieffektiv om den uppfyller de kriterier som nämns nedan i detta kapitel.

Vid tilldelning av sådana i 1 mom. avsedda upphandlingskontrakt och koncessioner som gäller produkter, tjänster och byggtreprenader ska upphandlande myndigheter och enheter göra en analys av tillgängliga kostnadseffektiva alternativ i enlighet med den i 3 a § föreskrivna principen om energieffektivitet först.

Den upphandlande myndigheten eller enheten ska i upphandlingsannonsen eller i andra upphandlingsdokument tillkännage att den i 3 mom. avsedda principen om energieffektivitet först har tillämpats.

29 e §

Upphandling av produkter

Om den produkt som upphandlas omfattas av tillämpningsområdet för lagen om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter (1005/2008) och produkten är försedd med energimärkning i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU, ska den upphandlande myndigheten eller enheten upphandla enbart produkter som hör till de två högsta i betydande grad utnyttjade energieffektivitetsklasserna.

Om produkten inte har energimärkning, men det för produkten ställs krav på energieffektivitet i en förordning som Europeiska kommissionen utfärdat med stöd av direktiv 2009/125/EG eller förordning (EU) 2024/1781, får den upphandlande myndigheten eller enheten upphandla enbart produkter som motsvarar de referensvärden för energieffektivitet som anges i den av kommissionen utfärdade förordningen.

Vid upphandling av produkter ska dock behovet att säkerställa tillräcklig konkurrens beaktas.

Upphandlande myndigheter eller enheter får endast köpa däck som hör till klass A enligt den klassificering för drivmedelseffektivitet som anges i Europaparlamentets och rådets förordning EG nr 1222/2009 om märkning av däck vad gäller drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar. Upphandlande myndigheter eller enheter får dock av skäl som hänför sig till

säkerhet eller folkhälsa köpa däck som enligt den förordningen hör till klass A enligt klassificeringen för väggrepp på vått underlag eller för externt däck- och vägbanebuller.

29 f §

Upphandling av tjänster

Upphandlande myndigheter eller enheter ska i anbudsförfrågningar om tjänsteupphandlingskontrakt förutsätta att tjänsteleverantörerna använder produkter som uppfyller de krav som avses i 29 e §, till den del tjänsteleverantören köper in nya produkter helt eller delvis i syfte att erbjuda tjänsterna.

När en upphandlande myndighet eller enhet ingår sådana avtal om upphandling av tjänster som har betydande energiinslag ska den bedöma möjligheten att använda energitjänsteavtal.

Den upphandlande myndigheten eller enheten ska i upphandlingsannonsen eller i andra upphandlingsdokument tillkännage att den bedömning som avses i 2 mom. har gjorts.

29 g §

Upphandling av byggnader med hög energiprestanda

Upphandlande myndigheter och enheter som upphandlar byggnader eller ingår nya hyresavtal om byggnader till ett värde som är lika stort eller större än de tröskelvärden som anges i 26 § i upphandlingslagen och i 13 § i försörjningslagen ska göra det enbart i fråga om sådana byggnader som uppfyller kriterierna för nära-nollenergibyggnad enligt 11 § i bygglagen (751/2023) och kraven avseende energiprestanda enligt 37 § 2 mom. i den lagen och som har ett gällande energicertifikat i enlighet med lagen om energicertifikat för byggnader (50/2013), om inte syftet med upphandlingen är att

- 1) genomgripande renovering eller rivning av byggnaden,
- 2) när det är fråga om ett offentligt organ, att sälja byggnaden vidare utan att använda den för det offentliga organets eget syfte, eller
- 3) att bevara byggnaden som en byggnad med officiellt skydd som del av en utvald miljö, eller på grund av dess särskilda arkitektoniska eller historiska värde.

Upphandlande myndigheter och enheter ska iaktta kraven i 1 mom., om det inte är tekniskt omöjligt.

Vid tilldelning av sådana kontrakt och ingående av sådana avtal som avses i 1 mom. ska upphandlande myndigheter och enheter tillämpa principen om energieffektivitet först enligt 3 a §.

29 h §

Offentliggörande av konsekvenser avseende energieffektivitet som ställs i upphandlingskontrakt och koncessioner

Upphandlande myndigheter och enheter ska i en sådan annons i efterhand som avses i 58 § 1 mom. 6 punkten i upphandlingslagen och 62 § 1 mom. 7 punkten i försörjningslagen lämna uppgifter om konsekvenserna avseende energieffektivitet av kontrakt vars värde motsvarar eller överstiger de tröskelvärden som avses i 29 d §.

Den upphandlande myndigheten eller enheten ska sända annonserna i efterhand för publicering i enlighet med 58 § 5 mom. i upphandlingslagen och 62 § 4 mom. i försörjningslagen.

29 i §

Undantagsbestämmelser

Bestämmelserna i 29 d § tillämpas inte på upphandlingskontrakt enligt lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling (1531/2011). På försvarsförvaltningens och gränsbevakningsväsendets upphandlingskontrakt ska den paragrafen tillämpas endast till den del detta inte kommer i konflikt med naturen av och huvudsakliga syfte för försvarsförvaltningens och gränsbevakningsväsendets verksamhet.

Bestämmelserna i 29 d § tillämpas inte heller om tillämpning av dem skulle äventyra allmän säkerhet eller förhindra insatser mot nödsituationer som gäller folkhälsan.

5 b kap.

Datacentraler

29 j §

Tillvaratagande av spillvärme från datacentraler

Spillvärme från en datacentral vars totala effekt överstiger 1 megawatt ska tas till vara. Om spillvärme från en befintlig datacentral inte till någon del tas till vara, ska operatören av datacentralen genom att göra en kostnadsnyttoanalys påvisa att tillvaratagande inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart.

Datacentralen ska lämna en anmälan till Energimyndigheten om att en kostnadsnyttoanalys har gjorts och upplysa myndigheten om att det inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart att ta till vara spillvärme.

Närmare bestämmelser om vad anmälan ska innehålla och hur den ska lämnas in får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

29 k §

Uppgifter om datacentraler

Ägaren eller operatören av en sådan datacentral med ett installerat it-effektbehov på minst 500 kilowatt som är verksam på finskt territorium ska på sin webbplats offentliggöra vilket landskap datacentralen är belägen i. Om datacentralen flyttas till ett annat landskap ska uppgiften om det nya landskapet offentliggöras senast den 15 maj året efter ändringen.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på datacentraler som används inom försvaret, vid övervakningen och tryggheten av den territoriella integriteten eller inom befolkningsskyddet eller vid tillhandahållandet av samhällets vitala funktioner. På begäran av ägaren eller operatören av en datacentral ska Energimyndigheten yttra sig om huruvida datacentralen omfattas av tillämpningsområdet för denna paragraf. Innan Energimyndigheten yttrar sig ska den begära yttrande av försvarsministeriet och, om det vid datacentralen finns verksamhet som är av betydelse med tanke på befolkningsskyddet, av inrikesministeriet.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller inte information som avses i 2 § 1 punkten i lagen om företagshemligheter.

29 l §

Behörig myndighet

Energimyndigheten är behörig nationell myndighet i fråga om de åtgärder som krävs för att genomföra kommissionens delegerade förordning (EU) 2024/1364 om den första delen av inrättandet av ett gemensamt unionssystem för bedömning av datacentraler.

6 kap

Särskilda bestämmelser

30 §

Tillsynsmyndigheter och deras uppgifter

Arbets- och näringsministeriet har till uppgift att sörja för den allmänna styrningen och övervakningen av verkställigheten av lagen.

Energimyndigheten har till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser och myndighetsföreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

Konsumentombudsmannen utövar tillsyn över att villkoren i de avtal som avses i denna lag är lagenliga med tanke på konsumentskyddet.

30 a §

Tillsyn över certifierade energiledningssystem och energibesiktningar

Energimyndigheten utövar tillsyn över att företag inför certifierade energiledningssystem och att de genomför obligatoriska energibesiktningar i företaget i enlighet med denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. En viss andel av de energibesiktningar i företag som genomförs varje år ska granskas. Närmare bestämmelser om antalet energibesiktningar som ska granskas årligen samt om sättet att genomföra granskningarna får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

Energimyndigheten har rätt att i granskningssyfte få tal del av rapporterna om ett företags obligatoriska energibesiktning och om en objektsbesiktning som ingår i energibesiktningen samt övrig information som behövs för tillsynen. Energibesiktningens rapporten, den däri ingående objektsbesiktningens rapporten samt övrig information som myndigheten behöver för tillsynen ska lämnas till Energimyndigheten inom en månad efter begäran från Energimyndigheten. Rapporterna om energibesiktningen och objektsbesiktningen får inte vara mer än fyra år gamla.

På begäran av Energimyndigheten ska Patent- och registerstyrelsen för ordnandet av tillsynen lämna Energimyndigheten uppgifter om företag i handelsregistret. Uppgifterna ska lämnas utan dröjsmål och avgiftsfritt.

30 b §

Tillsynsmyndighetens rätt att få upplysningar

Trots sekretessbestämmelserna har i denna lag avsedda tillsynsmyndigheter rätt att av företag, verksamhetsutövare och övriga aktörer som omfattas av skyldigheter enligt denna lag eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den få sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Trots sekretessbestämmelserna har i denna lag avsedda tillsynsmyndigheter rätt att av myndigheterna få de upplysningar som är nödvändiga för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

30 c §

Utlämnande av uppgifter

I denna lag avsedda tillsynsmyndigheter har, när det är nödvändigt, trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut uppgifter som de fått vid fullgörandet av sina uppgifter enligt denna lag till

- 1) arbets- och näringsministeriet;
- 2) den behöriga EU-institutionen och andra EU-organ, om detta krävs enligt Europeiska unionens lagstiftning eller någon annan förpliktelse som har samband med Finlands medlemskap i Europeiska unionen.

30 d §

Myndighetens inspektionsrätt

Energimyndigheten har rätt att få tillträde till de lokaler, utrymmen och områden som den som är föremål för tillsynen besitter, om detta är nödvändigt för tillsynen enligt denna lag, och att utföra inspektioner där och vidta andra åtgärder som tillsynen förutsätter. Tillsynsåtgärderna får dock utsträckas till sådana utrymmen som är avsedda för boende av permanent natur endast om det finns anledning att misstänka att ett brott enligt 16 kap. 8 § i strafflagen (39/1889) har begåtts och inspektionen är nödvändig för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektionen.

När Energimyndigheten utför en inspektion har myndigheten rätt att omhänderta de handlingar och övriga material som den som är föremål för tillsynen innehar, om det är nödvändigt för att syftet med inspektionen ska uppnås. Materialet ska återlämnas så snart det inte längre behövs för inspektionen.

31 §

Rättelse av förseelse eller försummelse

Tillsynsmyndigheten kan ålägga den som bryter mot eller försummar att iakttä denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den att fullgöra sin skyldighet. I sitt beslut kan tillsynsmyndigheten bestämma hur förseelsen eller försummelsen ska rättas.

Tillsynsmyndigheten kan förena ett förbud eller åläggande som den meddelat med stöd av denna lag med vite eller med hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande. Bestämmelser om föreläggande och utdömmande av vite samt om beslut om verkställighet av tvångsutförande och avbrytande finns i viteslagen (1113/1990).

31 a §

Myndigheternas avgiftsbelagda prestationer

Energimyndigheten har rätt att ta ut avgift för behandling av anmälningar och andra ärenden som omfattas av denna lag.

Bestämmelser om de allmänna grunderna för när Energimyndighetens prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken av de avgifter som uppbärs för prestationerna och om övriga grunder för avgifterna finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

32 §

Ändringssökande

På sökande av ändring i Energimyndighetens beslut tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

På sökande av ändring i sådana beslut om offentlig upphandling som avses i 5 a kap. tillämpas 16 kap. i upphandlingslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Skyldigheten enligt 3 c § gäller från och med ikraftträdandedagen kommuner med fler än 50 000 invånare, från och med den 1 januari 2027 kommuner med fler än 5 000 invånare och från och med den 1 januari 2030 alla kommuner.

Kommuner vars invånarantal vid ikraftträdandet av denna lag överstiger 50 000 ska första gången lämna de uppgifter som avses i 3 c § 1 mom. senast den 30 april 2026. Kommuner vars invånarantal den 31 december 2026 överstiger 5 000 ska första gången lämna de uppgifter som avses i 3 c § 1 mom. senast den 30 april 2028. Kommuner vars invånarantal den 31 december 2029 understiger 5 000 ska första gången lämna de uppgifter som avses i 3 b § 1 mom. senast den 30 april 2031. Alla offentliga organ ska lämna de uppgifter som avses i 3 c § 1 mom. för 2021 senast den 31 oktober 2026.

Energiledningssystem enligt 3 g § ska införas senast den 11 oktober 2027.

Företag ska göra en energibesiktning enligt 6 § senast den 11 oktober 2026, om företaget för första gången omfattas av skyldigheten.

Naturgas får användas för produktion av värme eller kyla i ett i 27 § 1 mom. avsett effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla fram till den 31 december 2030.

Naturgas får användas i en i 27 § 2 mom. avsedd produktionsenhet för värme eller kyla som är ny eller genomgått omfattande uppgradering fram till den 31 december 2030.

Verksamhetsutövare ska första gången lämna in en anmälan om en plan enligt 27 a § till Energimyndigheten senast den 30 september 2027. Om systemet på basis av uppgifter för 2030 inte uppfyller kriterierna enligt 27 §, ska anmälan lämnas in senast den 30 september 2031.

En anmälan om kostnadsnyttoanalys för en datacentral enligt 29 j § ska första gången lämnas till Energimyndigheten senast den 31 december 2027.

2.

Lag

om ändring av elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i elmarknadslagen (588/2013) 19 § 3 mom. och

fogas till 19 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 730/2021, ett nytt 4 mom. som följer:

19 §

Skyldighet att utveckla nätet

Vid planering och utveckling av sitt elnät samt vid investeringsbeslut som gäller nätet ska nätinnehavaren tillämpa principen om energieffektivitet först enligt 3 § 28 punkten i energieffektivitetslagen (1429/2014). Nätinnehavaren ska övervaka den totala volymen av nätförluster

i sitt elnät samt optimera den totala volymen av förluster och förbättra energieffektiviteten i sitt elnät på bästa sätt i tekniskt och ekonomiskt hänseende, med beaktande av nätlösningar baserade på smart teknik. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de metoder som ska användas för bedömning av alternativ vid tillämpning av principen om energieffektivitet först och närmare föreskrifter om hur Energimyndigheten ska upplysas om att de skyldigheter som avses i detta moment har fullgjorts. Nätinnehavaren kan fullgöra sin skyldighet att lämna upplysningar om förlustrapportering och nätoptimering inom ramen för systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal.

Särskilda bestämmelser utfärdas om elnätens elsäkerhet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av naturgasmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 14 § i naturgasmarknadslagen (587/2017) ett nytt 2 mom. och till lagen en ny 20 a §
som följer:

14 §

Skyldighet att utveckla nätet

Vid planering och utveckling av sitt naturgasnät samt vid investeringsbeslut som gäller nätet ska nätinnehavaren tillämpa principen om energieffektivitet först enligt 3 § 28 punkten i energieffektivitetslagen (1429/2014). Nätinnehavaren ska övervaka den totala volymen av nätförluster i sitt naturgasnät samt optimera den totala volymen av förluster och förbättra energieffektiviteten i sitt naturgasnät på bästa sätt i tekniskt och ekonomiskt hänseende, med beaktande av nätlösningar baserade på smart teknik. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de metoder som ska användas för bedömning av alternativ vid tillämpning av principen om energieffektivitet först och närmare föreskrifter om hur Energimyndigheten ska upplysas om att de skyldigheter som avses i detta moment har fullgjorts. Nätinnehavaren kan fullgöra sin skyldighet att lämna upplysningar om förlustrapportering och nätoptimering inom ramen för systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal.

20 a §

Energieffektivitet, efterfrågeflexibilitet och åtgärder för styrning av efterfrågan i fråga om prissättning och försäljningsvillkor för nättjänster

Prissättningen av och försäljningsvillkoren för nättjänster får inte innehålla villkor som är skadliga med tanke på den totala effektiviteten och energieffektiviteten vid överföring, distribution och leverans av naturgas. Prissättningen av nättjänster får inte innehålla villkor som kan förhindra att nätinnehavare eller försäljare i detaljistledet tillhandahåller systemtjänster för efterfrågeflexibilitet eller för styrning av efterfrågan på marknaden.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs
ändras i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 7 § 2 mom. och fogas till 6 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1432/2014, 587/2017 och 499/2023, en ny 5 a punkt som följer:

6 §

Energimyndighetens uppgifter som nationell energitillsynsmyndighet

Energimyndigheten ska i egenskap av den nationella energitillsynsmyndighet som avses i Europeiska unionens lagstiftning om el- och naturgasbranschen i synnerhet

5 a) tillämpa principen om energieffektivitet först enligt 3 § 28 punkten i energieffektivitetslagen (1429/2014) när den utför tillsynsuppgifter som gäller el och naturgasinfrastruktur,

7 §

Den nationella energitillsynsmyndighetens verksamhetsberättelse

Berättelsen ska innehålla de åtgärder som vidtagits och uppnådda resultat i fråga om de uppgifter som avses i 6 §, ett avsnitt om uppnådda framsteg när det gäller att förbättra energieffektiviteten vid driften av el- och naturgasinfrastruktur samt en bedömning av hur stamnätsinnehavarnas och gasöverföringsnätinnehavarnas investeringsplaner motsvarar de planer för utveckling av el- och naturgasnät som omfattar gemenskapen och utarbetats av det europeiska kontaktverket för nätinnehavarna. Bedömningen får innehålla rekommendationer om ändring av investeringsplanerna och förbättring av energieffektiviteten hos el- och naturgasinfrastruktur.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om ändring av lagen om tvistenämnden för energimarknaden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tvistenämnden för energimarknaden (502/2023) 2 och 3 §, 6 § 1 mom. och 16 §
som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med:

- 1) *slutkund* en kund som köper el, värme eller kyla för eget bruk,
- 2) *konsument* en konsument som avses i 1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen (38/1978),
- 3) *elföretag* en fysisk eller juridisk person, med undantag för slutkund, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, aggregering, efterfrågefleksibilitet, energilagring, leverans eller inköp av el och som ansvarar för kommersiella arbetsuppgifter, tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter,
- 4) *energidetaljist* en fysisk eller juridisk person som yrkesmässigt säljer energi till slutkunder.

3 §

Nämndens behörighet

Nämnden har till uppgift att ge rekommendationer om hur sådana enskilda tvister mellan elföretag och slutkunder bör lösas som gäller rättigheter och skyldigheter enligt elmarknadslagen (588/2013) i ärenden som berör elavtal som avses i V avdelningen i elmarknadslagen och som andra slutkunder än konsumenter för till nämnden för prövning. Nämnden har även till uppgift att ge rekommendationer om hur sådana enskilda tvister mellan energidetaljister och slutkunder bör lösas som gäller rättigheter och skyldigheter enligt energieffektivitetslagen (1429/2014) och som andra slutkunder än konsumenter för till nämnden för prövning. Nämnden är dock inte behörig att handlägga ärenden som hör till Energimyndighetens behörighet, om vilka det föreskrivs i 6 a § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013).

6 §

Medlemmarnas och föredragandenas behörighet

Av ordföranden och viceordföranden krävs allmän behörighet för domartjänst och god förtroenhet med el- eller energimarknaden.

16 §

Ersättning till staten för utredningskostnader

Om nämndens rekommendation till avgörande till viktigaste del är ofördelaktig för ett energiföretag, en energidetaljist eller någon annan part på energimarknaden som är svarande, ska nämnden i rekommendationen ange hur stora kostnader staten har orsakats genom att utlåtanden och utredningar har inhämtats i ärendet och syn förrättats.

Om et elföretag, en energidetaljist eller någon annan part på energimarknaden som är svarande och som getts en ofördelaktig rekommendation inte följt rekommendationen och förlorar en rättegång i samma ärende, ska domstolen, om den fått kännedom om rekommendationen, ålägga företaget eller parten att ersätta staten för de kostnader som avses i 1 mom. Ersättning behöver inte dömas ut eller får dömas till ett lägre belopp, om ersättningsskyldigheten med hänsyn till de omständigheter som har kommit fram i ärendet vore oskälig eller om det har funnits grundad anledning till rättegången.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

..minister Förnamn Efternamn